

Warto na koniec podzielić się między grupami swoimi obserwacjami i wszystko opowiedzieć. Choć do tego nie trzeba chyba nikogo namawiać. Podczas wyprawy możecie też znaleźć moment, by spojrzeć na gwiazdy. Pamiętajcie, liczą się przede wszystkim otwarte oczy i uszy.

WYPRAWA MAŁA

Nie trzeba chodzić daleko. Czasu też nie trzeba dużo – jakieś pół godzinki. Owoce takiej obserwacji mogą być jednak niesamowite.

Idziemy na łąkę, polanę, skraj lasu. Bierzemy ze sobą karimatę, notes i coś do picia. Wybieramy jakieś malownicze miejsce i siadamy. I teraz na 30 minut jedyną zajmującą nas rzeczą staje się okrąg o promieniu 0,5 metra, w którego centrum siedzimy. Obserwujemy owoce, rośliny i wszystko, co uda się nam zobaczyć. Warto notować i powtarzać „wyprawę” raz na jakiś czas. Odkryć możemy rzeczy, o jakich się nam nawet nie śniło. To może być naprawdę pasjonująca przygoda.

■ fot. archiwum FSE

Dzik jest dziki...

MATEUSZ GOLIANEK EV

Rawski Krąg Wędrowników św. Pawła od Krzyża. Uczeń II klasy LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Rawie Mazowieckiej.

Dzik to zwierzę duże, niebezpieczne i budzące strach. I jest w tym trochę racji, ponieważ szarżujący dwustukilogramowy zwierz siłą rzeczy może zrobić krzywdę. Ślady obecności stada dzików wyglądają imponująco – rozorana ziemia, drzewa obdarte z kory. Szczególnie zimą, na tle białego śniegu, widok robi duże wrażenie. Zwierzęta żyją w stadach (watach), którym przewodzi locha (stara samica). Słabo widzą, lecz mają za to doskonały węch i słuch. Długość ich ciała sięga nawet do półtora, a wysokość do jednego metra.

Trop dzika bywa często mylony z odciskiem kopyta jelenia. Ślad dzika jest jednak mniejszy, z wyraźnie widocznymi szpilkami (szeroko rozstawionymi, ostrymi i długimi). Poniższa tabela zawiera dane, które pozwolą szacunkowo ocenić, czy mamy do czynienia z osobnikiem młodym, czy starym. Samice są mniejsze i lżejsze od samców.

	Młody osobnik	Dojrzały osobnik
Wielkość tropu	3-4,5 x 2,5-4 cm	5-8 x 4-6 cm
Długość kroku w wolnym chodzie	40-60 cm	50-80 cm
Rozstaw tropów	5-10 cm	10-15 cm

Ślady pozostawione przez dzika zależą od sposobu, w jaki się w danym momencie porusza:

- Klusem i stępą – pozostawiają takie same ślady. Odcisk kończyny tylnej zachodzi częściowo na odcisk przedniej. Gdybyśmy poprowadzili pomiędzy tropami linię, okazałoby się, że lewe i prawe ślady odchylone są lekko w przeciwnych kierunkach i praktycznie dotykają szpilami owej linii.

- Galopem i skokiem – także pozostawiają takie same ślady. Odciski nie zachodzą na siebie. Gdy poprowadzimy linię środkiem trasy dzika, przednie kończyny znajdą się idealnie na niej. Tylne natomiast są skośne do kierunku i charakteryzuje je nieregularne ułożenie.